

9. Geistliche Personen werden als fromm und wichtig dargestellt, nur Mönche genießen in Sprichwörtern keinen besonderen Respekt.

„Papst“: *Es kann nur einer Papst sein; Man muss nicht päpstlicher sein als der Papst; Neuer Papst, neue Freunde; Wo der Papst ist, da ist Rom.*

„Pastor“: *Dem einen gefällt der Pastor, dem andern die Pastorin; Je ärger Student, je frömmer Pastor; Was ich nicht weiß, das weiß mein Küster, sagte der Pastor; Zweimal predigt der Pastor nicht.*

„Pfarrer“: *Lehrers Kinder, Pfarrers Vieh gedeihen selten oder nie; Je ärger Student, je frömmer Pastor.*

„Abt“: *Ein guter Abt lobt sein Kloster; Wie der Abt, so sind die Mönche.*

„Mönch“: *Gemalte Mönche sind die frömsten; Arme Leute machen reiche Heilige, singen die Mönche.*

10. Der Handel wird als ein einträgliches Geschäft der *Kaufleute* und *Krämer* dargestellt; dabei warnen manche Sprichwörter vor Betrügereien und Schäden des Berufs.

„Kaufmann“: *Jeder Kaufmann lobt seine Ware; Er ist kein Kaufmann, er bietet die Hälfte; Eine schlimme Kaufmannschaft, wo niemand gewinnt; Richtig zählen, ehrlich messen darf der Kaufmann nicht vergessen; Wenn dumme Leute zu Markt kommen, kriegen die Kaufleute Geld.*

„Krämer“: *Betrug ist der Krämer Acker und Pflug; Ein Krämer, der nicht Maudreck für Pfeffer aufschwätzen kann, hat sein Handwerk nicht gelernt; Geh hin und werd ein Krämer, sagt der Henker zu seinem Knecht; Es pflegt nicht leicht ein Krämer einen Markt zu versäumen.*

Die Didaktisierung der deutschen Sprichwörter mit Berufsnamen schafft zusätzliches Übungsmaterial zum lexikalischen Thema „Berufe“, unter grammatischem Aspekt können die Deklination und die Pluralbildung der Substantive, das Präsens der Verben, einige Satztypen behandelt werden. Die Verwendung der Sprichwörter mit Berufsnamen im Unterricht Deutsch als Fremdsprache kann durchaus den Unterricht beleben und die interkulturellen Einblicke gewähren.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гавриш В.І., Пророченко О.П. Німецько-український фразеологічний словник / У 2-х томах. / Укл. В.І.Гавриш, О.П.Пророченко. – Київ: Радянська школа, 1981.
2. Кудіна О.Ф., Пророченко О.П. Перлини народної мудрості: Німецькі прислів'я та приказки. – Вінниця: Нова книга, 2005.
3. Beyer H., Beyer A. Sprichwörterlexikon. – Moskau: Vyssaja skola, 1989.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Любов Віталіш – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: семантичний синтаксис, фразеологія, створення навчальних засобів.

НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК З ЛЕКСИКОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Богдан ПІНКА (Тернопіль, Україна)

У статті розглянуто концепцію авторського навчального посібника з лексикології німецької мови, укладеного за вимогами Болонського процесу, який базується на двох великих розділах – вченні про слово і словниковий та фразеологічний склади німецької мови (лексиконі) і містить 21 лекцію, що відображають як традиційні, так і новітні теоретичні проблеми лексикології, та 11 семінарських занять.

The article deals with the concept of the author's textbook in German Lexicology compiled according to the requirements of the Bologna process. The textbook is based on two large parts – the study of word and the study of lexical and phraseological stock of the German language (vocabulary). The textbook contains 21 lectures concerning traditional as well as up-to-date theoretical problems of lexicology and 11 seminars.

З часу проголошення незалежності України впродовж 90-х – початку 2000 рр. українські внз відчували гостру потребу в базових підручниках з основних теоретичних дисциплін німецького мовознавства, зокрема з лексикології. Чинні ж радянські підручники Іскоз А.М. і Ленкової А.Ф. [2] та Степанової М.Д. і Чернишової І.І. [5], за якими вчилось не одне покоління студентів-германістів, були видані в 60-80-х рр. минулого століття і для студентів нововідкритих відділень німецької мови були майже недоступні.

Першою новинкою на ринку освітніх послуг з німецької філології в Україні був виданий у 2003 р. підручник професора Чернівецького університету Огуя О.Д. «Лексикологія сучасної німецької мови» [11]. Надзвичайно солідний (416 с.) і доботно написаний за допомогою тріади «теза – антитеза – синтез», він відзначається науковим викладом матеріалу і нагадує монографію автора, призначену для магістрантів і аспірантів.

Вчасними і корисними для студентів стали навчальні посібники «Лексикологія сучасної німецької мови» Роліка А.В. [4] та «Німецька лексикологія (лекції, тестові завдання, терміни)» [7], які, однак, багато тем, важливих і необхідних студенту-германісту, представляють поверхово або зовсім їх обходять. Та й видані вони обмеженим локальним тиражем.

Така ситуація, звісно, викликала потребу укласти навчальний посібник з лексикології німецької мови, який би характеризувався рівномірним, а не фрагментарним викладом як традиційних, так і найновіших лексикологічних проблем і був би доступним студентам німецького відділення, не втрачаючи при цьому своєї науковості. Протягом тривалого часу це було здійснено відповідно до чинної програми з лексикології німецької мови і тому посібник отримав назву «Лексикологія німецької мови: лекції та семінари» [1]. Він призначений для студентів педагогічного університету. Метою посібника є ознайомлення студентів як з традиційними, так і з новітніми теоретичними і практичними проблемами лексикології у світлі наукових досягнень сучасного вітчизняного та зарубіжного мовознавства та формування у майбутніх педагогів основ наукового мислення з перспективою використання матеріалів курсу лексикології в практиці викладання німецької мови в освітніх закладах різного типу.

Посібник об'єднується навколо центральної ідеї лексикології – її предмету: вченні про слово і вченні про словниковий та фразеологічний склад німецької мови (лексикон), а також містить 21 лекцію та 11 семінарських занять. Розділи, в свою чергу, поділені на 8 тем, що охоплюють і традиційні, і новітні теоретичні питання лексикології.

У посібнику враховано вимоги Болонського процесу: увесь обсяг теоретичного матеріалу поділено на 8 змістових модулів, кожен з яких завершується *тестовими* завданнями для контролю знань. До кожного модуля розроблено додаткові завдання, які спрямовані на краще розуміння і засвоєння поданого навчального матеріалу і мають інтерактивний характер. Після кожної теми вміщені додатки (до 6), що поглиблюють зміст лекцій і розширюють лінгвістичний кругозір студентів. Представлені приклади з численних уривків творів відомих (і менш відомих) німецьких письменників не є випадковими. Їх завдання – проілюструвати обговорювані в текстах лекцій теоретичні проблеми лексикології та розширити літературознавчі знання студентів-германістів.

Тексти лекцій відбивають найновіший стан сучасної мовознавчої науки останніх років і повністю розкривають основні проблеми курсу. Тут врахована навчальна література з лексикології, яка останніми роками вийшла в Росії (наприклад, підручники Ольшанського І.Г. та Гусєвої А.Є. [3], Шевельової Л.В. [6]) і в Німеччині (Heusinger S. [8], Kühn I. [9], Lutzeier P.R. [10], Römer Chr. und Matzke B. [12]; Schippan Th. [13], Schlaefer M. [14],) та ін. Це гарантує те, що студенти будуть обізнані з найновішими досягненнями зарубіжної лексикологічної науки.

Важливим аспектом посібника є те, що теоретичний матеріал викладено доступною для студентської аудиторії німецькою мовою. Обширні списки літератури, які подаються після пройденної теми, пропонують назви наукових праць останніх років, а відтак служать студентам-германістам добрим орієнтиром при написанні курсових, дипломних і магістерських робіт. Доречною є схема лексикологічного аналізу німецького слова (так звана «монографія слова», за терміном Ольшанського І.Г.), яка міститься в кінці 1-го розділу, а її розширений варіант – в кінці 2-го розділу. Вона має пізнавальний характер і покликана допомогти студентам отримати інтегровані знання про особливості німецького слова і словникового та фразеологічного складу.

У порівнянні з попередніми виданнями, цей навчальний посібник збагатився новим фактичним матеріалом і доповненнями (наприклад, параграф про гендерну лексику, плюріцентризм територіального поділу німецької лексики, тенденції розвитку німецької мови), що, безперечно, сприяє його покращенню. Цінними і корисними, оскільки пропонуються вперше, є індивідуальні навчально-дослідні завдання студентам (ІНДЗ) окремо для 3-ого і 4-го курсів.

Посібник спрямований на підготовку вчителя німецької мови. Професійна спрямованість курсу полягає у виробленні у студентів критичного підходу до наукової літератури і вміння знайти – за наявності протилежних наукових думок – методологічно правильне вирішення теоретичних проблем, тобто курс допоможе студентові аналізувати мовний матеріал, а також формувати в нього практичні навички як під час педпрактики, так і під час педагогічної роботи після закінчення університету, а також застосовувати лексичні явища на основі їх глибокого теоретичного осмислення і засвоєння. Гадаємо, що з цими завданнями пропонований посібник буде успішно справлятися.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. – 416с.
2. Искоз А.М., Ленкова А.Ф. Лексикология немецкого языка. – М.: Просвещение, 1971. – 276с..
3. Ольшанский И.Г., Гусева А.Е. Лексикология: совр. нем. язык. –М.: Академия, 2005. – 416с.
4. Ролік А.В. Лексикологія сучасної німецької мови. – Вид.2-е, випр. й доп. – Ніжин: НДПУ імені М. Гоголя, 2003. – 154с.
5. Степанова М.Д., Чернышева И.И. Лексикология современного немецкого языка. –М.: Высш.шк., 1986. – 247с.
6. Шевелева Л.В. Лексикология современного немецкого языка. Курс лекций. – М.: Высш.шк., 2004. – 240 с.
7. Юханов О.С. Німецька лексикологія (лекції, тестові завдання, терміни). – К.: Ленвіт, 2008. – 124с.
8. Neusinger S. Die Lexik der deutschen Gegenwartssprache. Eine Einführung. – München:Fink, 2004. – 303 S.
9. Kühn Ingrid. Lexikologie. Eine Einführung. – Max Niemeyer Verlag Tübingen, 1994.
10. Lutzeier P.R. Lexikologie. Ein Arbeitsbuch. – Tübingen: Stauffenburg-Verl., 1995. – 168 S.
11. OGuy O.D. Lexikologie der deutschen Sprache. – Winnyts'a: Nowa knyha, 2003. – 416 с.
12. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. – Tübingen: Narr, 2003. – 226 S.
13. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen: Niemeyer, 1996. – 306 S.
14. Schlaefter M. Lexikologie und Lexikographie. Eine Einführung am Beispiel deutscher Wörterbücher. – Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2002. – 200 S.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Богдан Гінка – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови, декан факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету ім.В.Гнатюка.

Наукові інтереси: семасіологія німецької мови, лінгвокраїнознавство Німеччини.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Ольга ГОНЧАРОВА (Мелітополь, Україна)

У статті теоретично обґрунтовано проблеми інноваційної діяльності у сфері освіти, на основі проведеного констатувального експерименту визначено стан готовності майбутніх учителів іноземної мови до інноваційної діяльності.

The article reveals the vital problems of the innovative activity of future foreign language teacher and offers the theoretical discourse of this aspect. The article also gives the results of the experiment, proving the low level of future foreign language teachers' readiness for the innovative activity.

На сьогоднішній день інноваційність є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства взагалі та сфери освіти зокрема. Останнім часом проблема інноваційності у підготовці майбутніх педагогів привертає увагу багатьох науковців, оскільки нова освітня парадигма вибудовується на засадах збереження й розвитку творчої потенції та стабільно активної життєдіяльності людини у змінних соціальних умовах, її спрямованості на самовизначення, готовності до сприйняття та розв'язання нових завдань. Серед проблем сучасної педагогіки пріоритетними є питання інноваційної діяльності як складової педагогічної інноватики, спеціальної наукової дисципліни, що розкриває загальні засади теорії інноваційно-педагогічних процесів. Інноваційна педагогічна діяльність є, на нашу думку, віддзеркаленням основних змін у тенденціях та закономірностях сучасної освіти в Україні.

У науковій літературі окремі аспекти освітньої інноваційної діяльності висвітлено за наступними напрямками: інноваційні педагогічні технології: М.Жалдак, І.Носаченко, В.Олійник, А. Підласий, І.Підласий, С.Сисоева; теоретичні питання педагогічної інноватики: Л.Буркова, Л.Вашенко, І.Дичківська, О.Попова; експертиза, оцінювання та відбір освітніх нововведень, моніторинг інноваційних освітніх процесів, інноваційний експеримент: К.Баханов, Л.Буркова, Ю.Гільбух, Л.Даниленко.